

МОНАСТИРСЬКА Є.Є., здобувач вищої освіти
 Науковий керівник – **КОЛЄСНІЧЕНКО А.С.**, к.е.н., доцент,
 доцент кафедри обліку і фінансів,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
 м. Харків

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКОВИХ КАТЕГОРІЙ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Виступаючи важливою компонентою виробничого процесу, трудові ресурси в значній мірі визначають напрям розвитку сучасного підприємства. Ускладнення ґрунтовної ролі робочої сили обумовлює необхідність реалізації підприємствами кадрової політики на високому професійному рівні, основою чого має стати комплексний та всебічний підхід до аналізу інформації. Суттєве зростання обсягу та якості релевантної інформаційної бази щодо трудових ресурсів, необхідної для цілей управління, визначає важливість удосконалення організаційних та методичних положень щодо обліку, аудиту оплати праці, а також оновлення інформаційно-аналітичного забезпечення системи трудових відносин.

За таких умов важливим питанням в контексті побудови ефективної системи управління трудовими ресурсами залишається завдання використання коректних актуальних облікових категорій в процесі удосконалення обліку та аудиту розрахунків з оплати праці, на основі чинної нормативно-правової бази.

Основні проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці підприємства висвітлено у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: Вудвуд В.В., Демченко М.М., Каткова Н.В., Косменко Л.В., Подмешальська Ю.В., Феофанова І.В., Shamki Dh., Hoopes, J.L., Merkley, K.J., Raselli, J. та інших. При цьому, постійної уваги потребує оновлення нормативної та правової документації в частині підходів до інтерпретації економічних категорій, пов'язаних з системою оплати праці, для адекватного відтворення у бухгалтерському обліку відповідних операцій.

Заробітна плата — важливий об'єкт бухгалтерського обліку, інформація про заробітну плату відображається у фінансовій звітності, є одним із елементів витрат, використовується в економічному та фінансовому аналізі, впливає на фінансові показники ефективності діяльності суб'єктів господарювання, є інструментом матеріального заохочення працівників.

Окремі питання щодо розрахунку заробітної плати, порядку її нарахування та перерахування, вимоги з оподаткування та організації обліку оплати праці регулюються такими нормативно-правовими актами, як: Постанова КМУ «Про визначення та застосування мінімальної заробітної плати в погодинному розмірі»; Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»; Податковий кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення та інші.

На поточний момент не існує єдиної думки про коректність визначення терміну «заробітна плата». Науковці дискутують та пропонують різні варіанти,

зокрема: оплата праці, виплати працівникам, заробітна плата та інші [2, с.60]. Тому, важливо дослідити, яким чином інтерпретують цю облікову категорію у нормативній документації, присвяченій регулюванню та формулюванню організаційно-методичних засад щодо відображення операцій з оплати праці в бухгалтерському обліку (табл. 1).

Таблиця 1

Використання облікових категорій з оплати праці у нормативній документації [2]

Назва документа	Облікова категорія
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Розрахунки з оплати праці
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Елементи операційних витрат – Витрати на оплату праці
Звіт про рух грошових коштів	Витрачання на оплату праці
П(С)БО 16 «Витрати»	Витрати на оплату праці
П(С)БО 26 «Виплати працівникам»	Виплати працівникам
МСБО 19 «Виплати працівникам»	Виплати працівникам
Інструкція № 291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [1]	Розрахунки за виплатами працівникам

З огляду на проведений аналіз основних нормативних документів, слід зазначити, що більша частина з них виражає категорію оплати праці через відповідну групу витрат або виплат. При цьому, форма балансу містить статтю із розрахованою величиною показника, що корелює з іншим важливим документом – Інструкцією № 291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [1].

Таким чином, організація бухгалтерського обліку заробітної плати ґрунтується на законодавчо-нормативній базі, першочерговим призначенням якої є закріплення тих облікових категорій, якими мають користуватися всі суб'єкти господарювання. Так, забезпечується уніфікований підхід до побудови облікової системи підприємств різних галузей та напрямів.

Список використаних джерел:

1. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція, затверджена Наказом МФУ від 30.11.1999 № 291.
2. Подмешальська Ю. В., Панченко А. М. Удосконалення організації обліку заробітної плати. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 58–63.